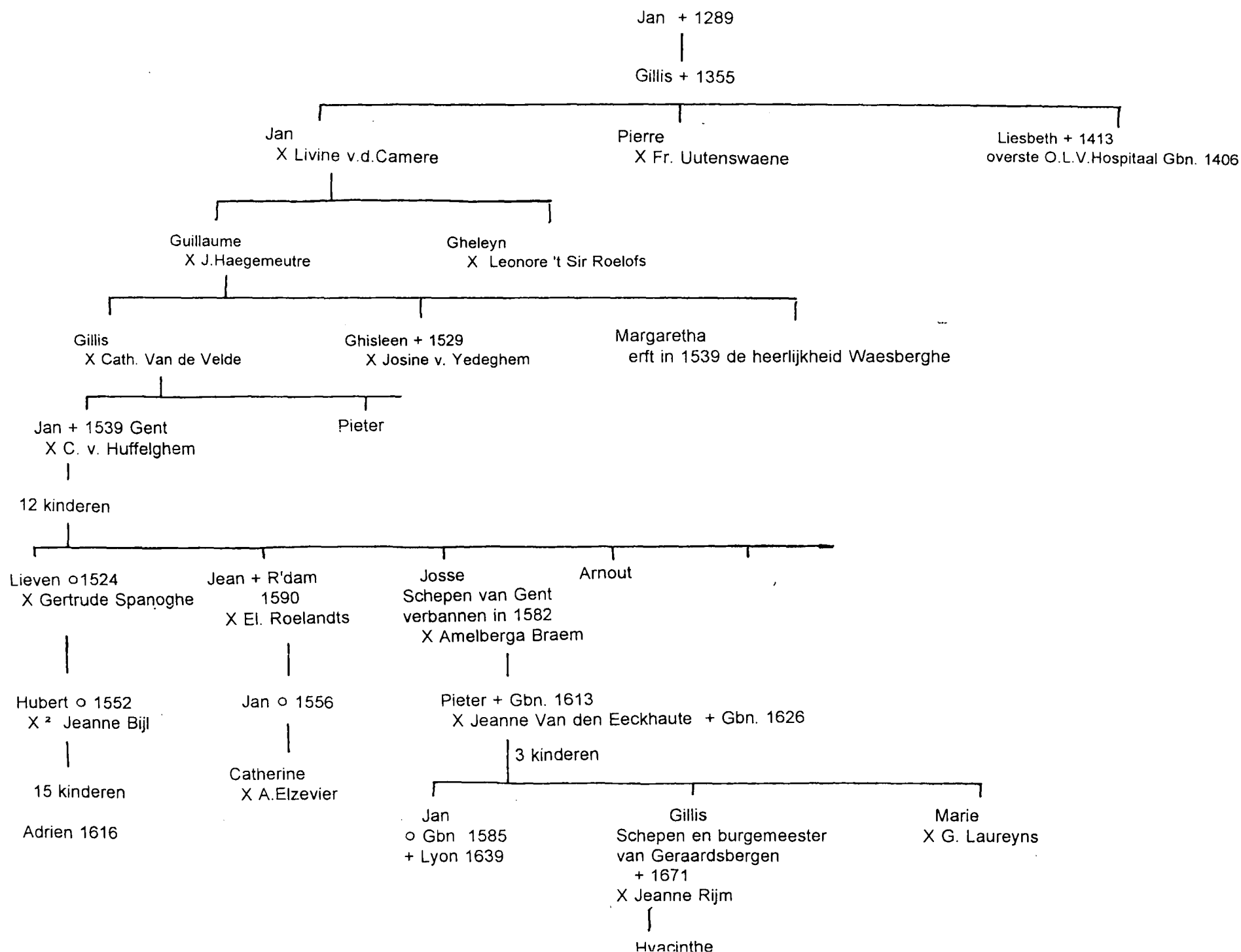

BEKNOPTE STAMBOOM VAN WAESBERGHE 1289 - 1639

**ENKELE PROMINENTEN
(UIT DE 13de TOT DE 17de EEUW)
VAN HET ILLUUSTERE GESLACHT
VAN WAESBERGHE
(GENT, GERAARDSBERGEN)**

**en inzonderheid
KANUNNIK JAN VAN WAESBERGHE
1585 - 1639**

**AUTEUR VAN
"GERARDIMONTIUM...." (1627),**

de eerste geschiedenis
van Geraardsbergen.

door Gaston IMBO.

DE VAN WAESBERGHE'S (13de - 16de EEUW)

Beldewinus van Waesberghe had, vóór 1225, het hof ter Schueren te Aspelare in leen van Aleidis van Boelare en Gosuinus van Schendelbeke (E. Soens, De Abdij van St. Adriaan p. 169). Zeer oude familie waarvan Jan door gewijde van Dampierre **geadeld** werd in 1279.(Gerardimontium, p. 125). Hij bezat de **heerlijkheid Waesberghe** te St.-Martens-Lierde, afhankelijk van het prinsdom Gavere der graven van Egmont. De heerlijkheid Waesberghe strekte zich eertijds over 48 bunder land uit (1 bunder = 1 ha 22 a 18 ca), vermeerderd met de opbrengst van 20 bunder in graanrenten, haver, kappoenen. Ze bezat hoge, middenste en lage rechtspraak, valkenjacht en andere voorrechten en heerlijke rechten (Ph. de L'espinoz: Recherches des antiquitez et noblesse de Flandres. Douai 1632, p. 280-281). Eertijds trof men in de parochiekerk van **St.-Maria-Lierde** gekleurde glasramen aan, geschonken door heren van Waesberghe: "Daar zijn veinsters ende tafereelen van ouden tijden, die knielen int' harnas ende wapenrock, van die van Waesberghe..." (Epitaphes et monuments des églises de Flandre au XVIe siècle, d'apres les manuscrits de Corneille Gaillard et d'autres auteurs", par le Baron Béthune, Bruges 1897).

Het wapen was van zilver met een leeuw van sabel, geblokt van sabel, de leeuw geklauwd, getongd en gekroond van goud; gedragen door een leeuw rechts en een griffoen links (o.c. p.28).

Deze Jan van Waesberghe werd als "ridder" betiteld in enkele bekende akten: in 1288 een akte waarbij Geraard van Zottegem en zijn vrouw Marie 120 pd schenken aan Robrecht van Leeuwergem (op cit, p.281); in 1289, een akte waarin hij als getuige optreedt, in naam van de graaf, bij de overdracht van een vrij allodium, aangeduid door

Joan van Waesberghe, te St. Antoon in de,
afh. v. prinsboudewijn Gaverre

geadeld 1279 onder Juyden. Stempierre

wapen
"van Waesberghe met eenen sabel, geklemd, gekruist, gekromd en goud
met bloeyende roos sabel, geklemd, gekruist, gekromd en goud
ondersteunt door een griffioen en een leeuw"
links rechts

Joan v.W.
x Anne van der Camere
Comitabile ca 1427
1. Filip 1427
4 kinderen

Willenome v.W.
x Isabelle de Hachemontre
4 kinderen (ca 1440)

Rembrandt
vader d.v. Hap.

Julius
x die

Ellis v.W.
x Catherine van de Velde
2 k. rond 1490
(Katharina van de Willemsen
vader d. v. Gent 1468-1501)

Christiaan v.W.
x Joesse van Jutgh
† 1. 8. 15.
schepen, 15.
Joesse
begraven kon
(Epitaphus de

Josine
x Joesse v. d.
Eclandse

Jean v.W. + 18. 10. 1539, geboren
x Catherine van Kuffelen
(gezegd de Rijkse)
12 kinderen

Frictor

Lièvre v.W. ° 12 aug 1524
x kinderen, 1557 Gertrude Spanoghe
10 kinderen

Josse v.W. x Amelberga Br.
Schepen id. stad Gent 1568, 1575, 15.
verbannen door Heembryze

1. Albert v.W. ° 1552
x 1 Romaine de Vinsclere
2 Jeanne Gyl
15 k.

9. Jean v.W. + R'dam 9. 4. 1590
drukker te Antw.
x 2 Elisabeth Reclands
2 kinderen
- Martine x Adriaen Brielman
- Jan ° 1556 + R'dam 26. 05. 1626

Pierre v.W. "schiller"
x Jeanne van den
† 22. 8. 1626

9. Adrian v.W. ° 25. 3. 1626
x Romaine, Jeanne Rents
5 k.

1. Jean v.W. ° 1556
x 1 Renaute van der Bragt
x 2 Catherine du Givre
19 kinderen
Catherine v. Verheyde
x Abraham Elremer

Joan v.W. ginnconnu
Kammitte en schelster v. d.
Kolligide St. Omer de Kollon
of Jon + Rims 11. 10. 16
"Reysende naar Roemen en over
tot Lyons in Franckye
schryver van "Gerardine"

wat by N. Lideboer: Het vericht van Waesberghe,
"gafte" tot de geschiedenis van de "verricht" in Nederland!

Jean v. W. 1289
Gilles v. W. ± 1355
3k

11

Gene x François Lutens

Lijstet
Jouwe d.v. d'opstaet Glen
1406 + 1413

opstaet met J. d. Soide d'opstaet (Charles Th)
met Eynde van d'opstaet d'opstaet

v. W.

Esse Kieft

opstaet
v. d'opstaet, ontv. 1466-1514
A. d'opstaet v. Marie v. d. Gracht

edibron
minder

Armen v. W.

, fr. Piter

ol' argent en d'opstaet d'opstaet

- d'opstaet

ken d'opstaet

, d. d'opstaet

monumenten ... d'opstaet d'opstaet; p. 190)

Erft in 1539 de heerlykheid d'opstaet -
d'opstaet d'opstaet van de d'opstaet d'opstaet d'opstaet.
1572: d'opstaet d'opstaet d'opstaet

Arnould v. W.

Caroline d'opstaet

d'opstaet d'opstaet d'opstaet d'opstaet (d'opstaet)

1583, 8 d'opstaet

geschiedt d'opstaet

d'opstaet d'opstaet, d'opstaet, d'opstaet 1594-95.

Ech d'opstaet - d'opstaet

d'opstaet d'opstaet

fr. d'opstaet

d'opstaet d'opstaet 10. 1613.

d'opstaet d'opstaet d'opstaet

Gilles v. W.

d'opstaet d'opstaet d'opstaet v. d'opstaet

1626-1677

d'opstaet van d'opstaet d'opstaet
d'opstaet d'opstaet 1625.

Marie v. W.

x d'opstaet d'opstaet

d'opstaet d'opstaet

fr. d'opstaet

... 1627

2001/178/25

A. De Vlaminck: Filiations des familles de Flandre tome II
(avec multiples erreurs !)

Liévin fils de Jean, Seign. de Waesberghe, et de Marguerite v. Waesberghe, dite neuf-ville, x N dont:

A₂ Guillaume + sans postérité.

B₂ Ghislain X Josine van Ideghem, fa. Pierre. Sans enfants.

C₂ Gilles X Catherine van de Velde, dont 9 enfants, e.a:

A₃ Josine X Jacques van den Eechaute

X François de Ligne

.....

.....

.....

I₃ Liévin X Catherine de Grave, dont 10 enfants:

A₄ Michel

B₄ Jean

C₄ Josine

D₄ Hubert

X Romanie de Visschere

X Jeanne Pijl, fa. Josse, dont 15 enfants.

A₅ **Prem. lit:** Jeanne Charlotte

B₅ Gertrude o Juin 1595 + 1664

X 25.02.1629 Thomas De Hert

C₅ Philippine + 21.05.1638

X Jean Deschamps

D₅ Romain, chanoine

E₅ Marguerite X Gérard Spanoghe

F₅ Corneille, capitaine

G₅ **Pierre** + 28.05.1649

X Elisabeth Carité + 25.11.1646

dont 5 enfants.

H₆ Hubert, **2me lit**, prêtre

et 7 autres enfants

Adrien 1616 - 1687.

o o o o

Willem van Schendelbeke, ridder, groot-baljuw van Aalst, gelegen tussen Schendelbeke en Idegem, door **Jan van Lillaer** aan de abdij van Beaupré (op cit. p.281)(v. Waesberghe: "Gerardimontium" p.224).

Het **kasteel Waesberghe** werd door brand verwoest in 1572 (Gerardimontium, p.116). Het domein Waesberghe werd in 1663 gekocht door J.B.Della Faille, voorzitter van de Raad van Vlaanderen.

Jan II van Waesberghe, zoon van voorgaande, nam in 1302 deel aan de **Guldensporenslag**, als ridder in de ruitery van Jan van Renesse.

Gilles van Waesberghe, rechtstreekse afstammeling van Jan II (zijn zoon ?) had twee zonen, Jan en Pieter, en een dochter Lysbet. De oudste zoon **Jan III**, huwde met Louise van der Camere. Hij was "connétable van de Burgondische hertog Filips de Goede en vergezelde hem in 1420 op **strafexpeditie tegen de dauphin** (de latere koning Charles VII) om de moord op Jan zonder Vrees (1419) te wreken (intrede van Bourgondië in de honderdjarige oorlog, aan de zijde van Engeland). Van Jan III en Louise van Camere

zijn 5 kinderen bekend (zie verder).

Pieter van Waesberghe, tweede zoon van Gilles, huwde met **Françoise Uutenswaene**, dochter uit een oud Geraardsbergs adellijk geslacht ("Gerardimontium" p.120...; V. Fris, "Geschiedenis..."p.396; De Portemont, "Recherches..." t. II p. 121). Een Ghisleen Uutenswaene heer van Wakken, was hoogbaljuw van de "twee steden in het Land van Aalst" van 1468 tot 1477 (de L'Espinoy, o.c. p.180, en V. Fris, o.c. p.284); een Jaspar Uutenswaene vinden we tussen 1486 en 1517, afwisselend als ontvanger (1486, 1487, 1495, 1513), schepen (1492, 1503,...) en voorschepen (1516,1517), van Geraardsbergen.

Lysbet de dochter van Gillis, was tussen 1406 en 1413, overste van het O.L.V. Hospitaal alhier (De Vos: "Geschiedenis..."

Misschien was **Margriete van Waesberghe**, weduwe Vanden Broucke, die in juni 1408 aan het hospitaal renten schonk op een huis "aen de mercht an d' wendelenstraetkin" en op een huis naast de St. Katelinenkercke ook een dochter van Gilles (De Vos, Inventaris der Handvesten, nr. 270 b.

De oudste van de vijf kinderen van Jan III, **Lieven**, huwde met Catharine De Grave en had geen kinderen.

De tweede zoon **Ghelein**, huwde met Eleonore 't Ser **Roelofs**, eveneens uit een adellijk geslacht (De Portemont o.c. p.121; V. Fris, o.c. p. 396) Ook uit de familie Roelofs vinden we vanaf 1494, leden op de schepenbanken.

Die Ghelein van Waesberghe was eveneens schepen in 1466, en 1481-1483. Op 7 oktober 1481 ondertekende hij als getuige, samen met schepen Jan Ruuschuere, het testament waarbij edele dame **Marie van der Gracht**, weduwe van ridder Rogier van Schorise, heer van St. Maria-Horebeke, haar roerende en onroerende goederen wegschenkt o.a. haar kasteel genaamd "De Buerch" en omliggende gronden, aan de **Karmelieten** van Geraardsbergen (G. Gadeyne: "Inv. v.h. archief van de geschoeide karmelieten te Gbn" Brussel, 1981, p. 43, nr. 15). De L'Espinoy (o.c. p. 283) noemt de twee getuigen "nobili discreto viris Gisleno de Waesberghe et Joanne Ruuschuere scabinis oppidi Gerardimontensis"

Zijn zoon Jan verkocht op 19.01.1495 een huis gelegen aan de Oude Veste, aan Antoon van Liedekerke. (Dr. L.M. van Werveke: "Inventaris van het archief der stad Geraardsbergen" Tongeren 1935, p.99, nr.1416) en kocht op 12 juni 1509 de helft van een huis in de Zak gelegen, van Jan vander Cammen (o.c., p.103, nr. 1450).

Guillaume (Willem) van Waesberghe, derde zoon van Jan III trad in het huwelijk met **Isabella de Haechmeutere** uit het zoveelste Geraardsbergs adellijk geslacht (De Portemont, o.c. p.121; V. Fris, o.c. p.396). Tussen 1330 en 1428 vinden we achtereenvolgens Raesse, Jhan, Symoen als schepenen (De Portemont , o.c. t. II, p. 28-31).

In 1466 stond hij, samen met de heer van Ophasselt, 8 bunder grond af, gelegen te Ophasselt, aan **Marie van der Gracht** die er afstand van deed aan de prior van het karmelietenklooster van Enghien (G. Gadeyne, o.c., p. 41, nr. 10).

De vierde zoon **Jan IV van Waesberghe**, kende een tragisch lot. De Gentenaars, in opstand tegen hertog Filips de Goede, bezetten in juni 1453 **het kasteel van Schendelbeke**. Ze legerden er een kleine 200 man onder het bevel van kapitein en edelman Jan van Waesberghe, "geboortig van St. Maartens-Lierde" (Fris, p.132). Op 25 juni begon de belegering en bestorming door de Bourgondiers, onder **Jan de Croy**, groot baljuw van Henegouwen. Op 27 juni moesten de Gentenaars zich overgeven. De meedogenloze Jan de Croy deed ze allen aan de bomen ophangen, kapitein van Waesberghe inclus, maar voor hem was de ophaalbrug gereserveerd. (Olivier de la Marche: Mémoires, t. II p. 304-308), (Kerwijn de Lettenhove, histoire de Flandre, t.IV, p. 469-470), (Gerardimon-

tium, p.221).

Deze ongelukkige Jan IV was gehuwd met Marguerite van Vaernewijck, gezegd van Neuville en had twee kinderen:

10. **Pierre**, wiens zoon **Arnould**, luitenant van een compagnie Gentse ruiters, een zo mogelijk, nog tragischer lot beschoren was. In augustus 1566 nl. trok hij op tegen een grote bende **beeldstormers** die Deinze teisterden. Hij werd met zijn manschappen te Zeveren omsingeld, gevangen genomen en langzaam doodgemarteld door verbranding (de L'Espinoy o.c. p. 282).

20. **Josine** die tweemaal huwde; haar eerste echtgenoot was **Jacques van den Eechaute-Angherelles, gezegd Grimberghe, heer van Rumbeke**, schepen der gedeelte van Gent 1516, 1527, 1532; haar tweede echtgenoot was François de Ligne, heer van Hamme. Dit volgens de L'Espinoy, o.c., p.283. Waarschijnlijk is, de datum in acht genomen, dat Josine de dochter was van Gillis van Waesberghe (+ vóór 1524) en Catherine van de Velde (L.A. Bouly de Lesdain: Généalogie de la famille van den Eechaute, in "L'Intermédiaire des généalogistes", n094, juillet 1961, p.186).

Het vijfde kind van Jan III en Louise van der Camere was een dochter: **Lauwerenche**, die van 1434 tot aan haar dood in 1458, overste was van het O.L.V. hospitaal te Geraardsbergen. Joris van der Gracht is er provisor; in 1499 sterft Marie van der Gracht in het hospitaal; ontvangt vele renten o.a. van Gheeraert en Jan Gheiline; heeft een rente op "den scilt van Vranckerieke", eigendom van Giselbert De Mets... (De Vos, Geschiedenis... p. 123-143).

Van **Guillaume van Waesberghe**, derde zoon van Jan III, en zijn echtgenote Isabella de Haechmeutere, zijn minstens vier kinderen bekend:

10. **Jan V**, die ongehuwd overleed.

20. **Ghelein**, die huwde met **Josine van Idegem**, dochter van Pieter (schepen 1459-1486). Zij hadden geen kinderen. Hij was voorschen van Geraardsbergen in 1492, 1503, 1509 en 1510, schepen in 1508, ontvanger in 1511 en 1513. Hij werd betiteld als jonkheer, edelman, ridder, heer van Waesberghe. Hij overleed op 1 aug. 1524 en werd begraven in het koor van de "Ste Cathelijnekercke" (Baron Béthune, "Epitaphes en Monuments des églises de la Flandre au XVIe siècle", I, Bruges 1897, p.110).

30. **Gilles**, huwde met Catharine van de Velde. Was in 1501 één van de kiezers, door Filips de Schone aangeduid, van de "schepenen van den gedeelte" of van tweede rang, te Gent. Hij overleed vóór Ghelein, dus vóór 1524, vermits de heerlijkheid Waesberghe niet meer aan hem toekwam. Hij had zeker vier kinderen.

40. **Marguerite** kreeg op 1 augustus 1524 de heerlijkheid Waesberghe toegewezen, met uitsluiting van de vaderlijke neven (de L'Espinoy, o.c., p.281; De Portemont, Recherches... t.II, p.129).

Aldus kwam deze heerlijkheid in andere handen, nl. eerst in die van de familie Leurant, nadien in die van de familie de Brauw. Jonkheer **Christiaan de Brauw, heer van Waesberghe** werd in 1618 schepen, in 1621 en 1622 ontvanger, in 1625 eerste schepen van Geraardsbergen (De Portemont, o.c. t.II, p. 45-46). Pieter de Mey was de volgende heer van Waesberghe (schepen van Geraardsbergen in 1637). J.B. della Faille volgde hem op.

Een van de vier kinderen van Gilles van Waesberghe en Catherine van de Velde, die voor 1500 naar **Gent** waren verhuisd, was **Jan VI**. Geboren rond 1480, huwde hij rond 1520 met Cathérine van Huffelgem, gezegd "de Rijke". In 1501 promoveerde hij tot licentiaat in de rechten en werd te Geraardsbergen gehuldigd (De Vos, Geschiedenis...

In 1533 en 1536 was hij, als vertegenwoordiger van de **patriciers**, schepen van de stad Gent. In 1537 werd hij er stadsontvanger. Rond die tijd begon het volk met steeds meer

nadruk te eisen dat de oude privileges (verloren onder Maximiliaan met de vernederende vrede van Cadzand 30 juni 1492, verlies bevestigd in 1515 bij de meerderjarigheid van Karel V en vastgelegd in het "Calfvel") zouden hersteld worden, dat de ambachten in de raad zouden vertegenwoordigd worden. Ook moesten belastingen en accijnsrechten, die vooral de kleine man troffen, drastisch verminderd worden. De verkiezingen van de dekens der ambachten, voorjaar 1539, staken het vuur aan de lont toen de wet op 15 augustus vernieuwd werd. De ambachten grepen naar de wapens. Men eiste de gevangenneming en berechting van de schepenen van 1536 en 1537 die wat betreft de toekenning van de "bede" van 400.000 gulden met de prins onder een hoedje hadden gespeeld. De verwittigde schepenen, vrezend voor hun leven, namen de vlucht, zes onder hen, o.a. Jan van Waesberghe uitgezonderd, die dan ook op 19 augustus aangehouden werden. De stad was nu compleet overgeleverd aan de steeds driester wordende handwerklieden. Oud-schepen en opperdenken **Lieven Pijn**, een wijze en bezadigde ouderling werd opgepakt, gemarteld, veroordeeld en op 23 augustus onthoofd.

Het volk schreeuwde nog luider, eiste steeds meer. De "**Creasers**" (krijzen, roepen) verscheurden het "calfvel" (3 sept.) zetten de schepenen af (18/9) en bezetten nu alle verantwoordelijke posten. De oud-stadsontvangers, waaronder de nog steeds gevangen Jan van Waesberghe, werden berecht. Er heerste een echt schrikbewind. Jan van Waesberghe werd verschrikkelijk gemarteld en stierf aan zijn verwondingen in de gevangenis op 18 oktober 1539. Hij werd begraven in de St. Niklaaskerk, vóór het koor.

De vlam van de Creasers-opstand was overgeslagen naar Kortrijk, Oudenaarde, Aalst en Geraardsbergen. De gouvernante, Maria van Hongarije, was machteloos. Het nieuws van de in allerijl naar Vlaanderen terugkerende keizer doofde de rebellie. De **Carolijnse Concessie** (30 april 1540) beknotte drastisch de macht van Gent, Klokke Roeland werd afgehaakt en de bouw van een **citadel** bevolen. (de L'Espinoy, o.c., p.282; V. Fris: "Histoire de Gand, Brux. 1913, p.180-183).

Jan VI van Waesberghe en Catherine van Huffelgem hadden **twalf kinderen**: 5 jongens, 7 meisjes.

De oudste zoon **Reinier**, was licenciat in de rechten. Hij huwde met Josine Heylinck maar had geen mannelijke nakomelingen. Een andere zoon **Gilles**, werd priester. De drie overgebleven zonen: Liévin, Jan, Josse, werden de stamvaders van de **drie takken** waarin de familie van Waesberghe zich in de zestiende eeuw splitste:

1. **Liévin** (oGent 15.04.1524, + 15.05.1574) schildknaap, huwde te Dendermonde met Gertrude Spanoghe. Ze hadden tien kinderen waarvan de afstammelingen zich vestigden te Eeklo, Waarschoot, Hulst, Aalst, Ninove...

Het zijn de 4 kleinkinderen van **Pierre van Waesberghe**, (+ 1649) kleinzoon van Liévin, secretaris van de stad Aalst, en Elisabeth Carité (o.a. Pierre Charles 1680-1746, licenciat in de rechten, in 1721 stadsgriffier, in 1731 griffier-pensionaris te Aalst) die in 1730 een verzoek tot erkenning van **adeldom en wapenschild** indienden en verkregen, voor echt verklaard door de officiële wapenkundigen B. de Grez en J. Dhattrival (De Portemont, t.II, p.129, noot 2; Le Parchemin, jan. febr. 1975, 22e serie, n° 175, p. 13-15; De Potter en Broeckaert: Geschiedenis van Aalst, deel...p.185). Een zoon van deze Pierre van Waesberghe, Hubert, was tussen 1675 en 1714 verschillende malen schepen en burgemeester van **Ninove**.

Vermelden we nog dat deze Pierre van Waesberghe een zoon was van **Hubert** (o1552, zoon van Liévin en Elisabeth Carite) en zijn tweede vrouw **Jeanne Pijl** (zijn eerste vrouw was Romaine de Visschere). **Jeanne Pijl** was de dochter van Gilles (+1615) en Anne Everaert, en de zuster van Gilles (1593-1668), ontvanger van het Land van Aalst en schepen van Aalst. Gilles'zoon, **Jean Baptiste** (o1630) was grootbaljuw van Schendelbeke, Boelare, Deftinge, en werd geadeld als, heer van Fayt, op 15 september 1695. Zijn rechtstreekse afstammelingen, J.B.Ignace, Maximilien, Joseph en Jean Baptiste,

zouden praktisch onafgebroken van 1699 tot 1775, vooraanstaande leden zijn van het stadsbestuur van Geraardsbergen (Ledeboer, Het geslacht van Waesberghe; A De Vlaeminck, Filiation des familles de Flandre, t.II, p.193 e.v.).

2. **Jan VII** (o Beervelde 1528 of 1534 ? - + Rotterdam 9 april 1590) week op het einde van de "beroerlijke" tijden uit naar Rotterdam en werd de stamvader van een **beroemd drukkersgeslacht**. Jan VII was gehuwd met Jeanne van Damme toen hij zich in 1555 te Antwerpen vestigde als **drukker**. In 1557 werd hij er opgenomen als meester in de St. Lukasgilde. Na het overlijden van zijn eerste vrouw, van wie hij geen kinderen had, hertrouwde hij met **Elisabeth Roeland(t)s** dochter van drukkersbaas Jan Roeland(t)s en opende een drukkerij "In 't Seilt van Vlaenderen" aan het O.L.V.Kerkhof nabij de lijnwaadmarkt.

Verdacht van ketterij werd hij in januari 1569 op bevel van Alva aangehouden en opgesloten in het "Steen". Antwerpen, stad van handelaars en drukkers, was toen nog de grote metropool van het westen, die open stond voor alle nieuwe geestestromingen meegebracht door vreemde kooplui, handelaars, kunstenaars. De bevolking was zeer tolerant, alle godsdienstige overtuigingen werden gerespekteerd. Een groot deel van de handeldrijvende rijke burgerij was calvinistisch. Intellectuelen, kunstenaars, drukkers, magistraten stonden sympathiek tegenover de reformatie. Met de komst van Alva (aug. 1567) begon een echts Spaanse terreur: de placcaeten en edikten werden meedogenloos toegepast, echte of vermeende ketters werden gevangen genomen, voor de rechter gesleept, veroordeeld, terechtgesteld. Meer dan 10.000 burgers werden geexecuteerd (de koning erfde hun bezittingen !), meer dan 100.000 zouden het land uitvluchten.

Jan van Waesberghe hoorde zich op 13 januari voor de rechtbank beschuldigen ketterse boeken te hebben gedrukt en zelf calvinist te zijn. Hij bleef aangehouden. Zijn vrouw kon hem ten slotte vrij krijgen in mei 1570. Het gezin verhuisde naar de Kammerstraat.

Toen Antwerpen, calvinistisch bolwerk, zich na een heldhaftig verweer, geleid door burgemeester Filips van Marnix, op 16 augustus 1585 aan Farnese overgaf, was meteen de teerling geworpen voor de gereformeerden: **uitwijken naar het Noorden**. Drukker van Waesberghe zond zijn zoon Jan VIII (o Antwerpen 1556) naar **Rotterdam** om er een **drukkerij** te vestigen en een boekwinkel te openen. De ouders vervoegden er hun zoon in 1589. **Jan VII werd er de drukker voor de admiraliteit**. Hij overleed reeds het jaar nadien, op 9 april 1590, en werd er begraven in het koor van de St. Laurenskerk. Zijn vrouw overleed op 17 september 1595.

Zijn drukkersmerk was een watersalamander en hij had als devies gekozen: "Litterae immortalitatem pariunt" (het geschrevene, gedrukte, wordt onvergankelijk).

"Met betrekking tot de boekdrukkunst schonk Zuidnederland door de imigratie het "ver sacrum" van haar volksmacht aan het Noorden"

Na **1572** werd hier de ene drukkerij na de andere geopend: uit dit nieuwe begin groeide in enkele decennia het boekenbedrijf in de jonge republiek op verbluffende wijze uit tot een van de belangrijkste takken van de nijverheid, en die het land bovendien een internationaal prestige op cultureel gebied verleende. Deze ontwikkeling was opmerkelijk aangezien hier nauwelijks bij bestaande tradities kon worden aangeknoopt (J. Briels: "De Zuidnederlandse immigratie 1572-1630" Haarlem 1978)

Als **stadsdrukkers** bij voorbeeld noemen we enkel : Jacob De Meester uit Brugge (1594-1612) te Alkmaar; Gillis Rooman uit Gent (1584-1610) te Haarlem; Richard Schilders uit Edingen (1549-1618) te Middelburg; Jan Canin uit Gent (1573-1599) en Peter Verhaghen uit Antwerpen (1594-1628) te Dordrecht; **Jan II van Waesberghe** uit Antwerpen te Rotterdam (1587-1628). (p.52)

"Rotterdam werd decenia lang gedomineerd door het **Antwerps drukkersgeslacht van Waesberghe** (1587-1661) die zich vooral bezighield met het drukken en uitgeven van letterkundige werken en schoolboeken (bis p.54).

Zijn zoon **Jan** volgde hem op als drukker van de admiraliteit en werd tevens drukker van

de stad Rotterdam. Zijn **drukkersmerk** was een gevleugelde vrouw (de faam vliegt) met in de rechterhand een thebaanse trompet, in de linkerhand een opgerolde slang. Zijn **drukkershuis** was dan ook bekend als "In de Fama".

Hij was tweemaal gehuwd (met Marguerite van Bragt, met Catherine du Pierre) en had niet minder dan **negentien** kinderen !. Verschillende zonen bleven verder de drukkersstiel uitoefenen. Zijn dochter **Catharina** (o R'dam 1597, + R'dam 15 okt. 1659) huwde op 21 mei 1621 met **Abraham Elsevier** (o Leiden 1592, + Leiden 14.08.1652) drukker van de Leidse universiteit, en samen met zijn neef Bonaventura (o 1583, + Leiden 17.09.1652) de grondlegger van de befaamde Elsevier-drukken.

Jan VIII van Waesberghe overleed te **Rotterdam** op 25 mei 1626. De drukkerij der van Waesberghe's, die filialen had te Leiden en te Amsterdam, bleef bestaan tot in het begin van de 2de wereldoorlog: een verschrikkelijk Duits bombardement legde toen de halve stad Rotterdam plat.

3. **Josse van Waesberghe** was, in tegenstelling met zijn broer Jan VII, een fervent katholiek, en dit in overeenstemming met de familietraditie. Hij werd geboren te **Gent** op 25 augustus 1532 en huwde met Amelberga Braem. Hij was schepen van Gent in 1568, 1575 en 1576. Hij bewoonde het kasteel Ter Beke te Drongen. Op 1 november viel het stadsbestuur van Gent in handen van fanatieke calvinisten: **Frans de la Kat-hulle**, heer van Rijnove en **Jan van Hembyze** maakten van de stad een **calvinistische republiek** bestuurd door "**XVIII mannen**". Hun regime van terreur ging gepaard met antiklericale gewelddaden tegen katholieken, priesters, kerken en kloosters. Tussenkomen van de prins van Oranje konden niet baten. De vrede van Atrecht (17.05.1580) die de Malcontenten met Farnèse verzoende, de snoodheid van de hertog van Anjou die begin 1582 teruggekeerd was, de Franse furie (17.01.1583), dreven de Gentse bourgeoisie en aristocratie in de armen van Farnèse. Maar Hembyze greep krachtig in: de samenzweerders werden, met hun familie **uit Gent verbannen**, met verbeurdverklaring van al hun goederen. " Josse van Waesberghe, fils dudit Jean, fut avec son fils Pierre et cinquante autres catholiques banny et enchassé par les rebelles de la ville de Gand, le huitième de Décembre de l'an mil cinq cent quatre vingt trois, et retombant depuis es mains des gueux, pour sortir de leurs injustices et cruantez, a esté forcé d'aliéner tous ses biens et moyens, tout ce que dessus pour sa constance à la religion catholique et fidélité à son Roy" (J. van Waesberghe: Gerardimontium, voorrede) overgenomen door (de L'Espinoy, o.c. p. 282). Hij kwam zich met zijn zoon Pieter te **Geraardsbergen** vestigen. Was **Thomas van Waesberghe**, die in 1609 griffier was te Geraardsbergen ook geen zoon van Josse ? (De Vos, "Geschiedenis...p. 350).

Pieter van Waesberghe, geboren te Gent ca. 1560. Hij was "sciltcnap", kandidaat in de rechten of jurisconsult (I.C.) en volgens Sanderus "zeer geleerd in de vaderlandse geschiedenis en in de rechten". Hij huwde met **Jeanne van den Eechaute-Angerelles**, gezegd van Grimbergen, dochter van Gillis (+ 1601, ontvanger van de stad Geraardsbergen van 1593 tot 1601, met uitzondering van het jaar 1595, waarin hij schepen was) en van Anna Saegemans, de dienstmeid van zijn moeder.

Van 14 november 1594 tot 19 februari 1595 werd hij meegevoerd door de muitende **Albordes van Siche**m, een bende van 660 Italiaanse huurlingen die hier in Geraardsbergen een week lang rijkelijk hadden geleefd op stadskosten, dreigden de stad te brandschatten en een aanzienlijk bedrag aan goudstukken eisten, omdat ze sinds maanden geen soldij hadden ontvangen. De stad kon het gevraagde losgeld niet onmiddellijk betalen maar bood twee gijzelaars aan en de belofte later te betalen. Pieter van Waesberghe en de poortbaljuw Damiaan van Exaerde gaven zich vrijwillig in handen van de muiters tot afbetaling van de beloofde, afgeperste som. Men kan zich afvragen in welke hoedanigheid van Waesberghe dit besluit nam. V. Fris noemt hem "schepene" (o.c.p. 191) maar dat was hij niet. Hij was stadsgriffier en in 1612 provisor van het hospitaal (De Vos, Geschiedenis..., p.352) De Portemont en Fris recapituleren het verhaal dat Jan

van Waesberghe (zoon van Pieter) in zijn "Gerardimontium..." vertelt (p.101,102).

Jan van Waesberghe somt ook de werken op die zijn vader schreef, in het latijn, en waarvan hij de handschriften bewaarde. Die werken werden nooit gedrukt:

Vitae comitum Flandriae (het leven der graven van Vlaanderen).

Initia tumultuum Belgicorum (inleiding over de Belgische beroerten).

Analecta familiarum illustrium Belgii (over beroemde Belgische families).

De concordia juris municipalis Flandriae cum legilus Romanis

(over de overeenkomst der Vlaamse rechtsgebruiken met de Romeinse wetgeving (Gerardimontium, p. 145).

Pieter van Waesberghe overleed op 24 oktober 1613, zijn weduwe op 22 januari 1626. Ze werden begraven op het kerkhof rond de St. Bartholomeuskerk. De grafsteen werd in 1783, onder Jozef II, toen het kerkhof rond de parochiekerk opgeruimd werd, weggenomen en aan de ingang van de kerk geplaatst, waar hij als dorpel diende. Pas in 1837 werd die grafsteen ingemetseld in de muur van het noordertransept. De onderste helft draagt volgende tekst: (B. Jouret: Grammont an M.A., p. 8)

Hier ligghen begraven
Joncheer Pieter van
Waesberghe Fs Jon'r Joos
Schiltcnape overleden
den 24 octob. 1613 ende
joncvrau Joanna vanden
Eechaute Grimberghe
Geseyt Angereelis Fa Jon'r
Gilles syne gheseliened
overleden den 21 august
1626. Bidt voor de zielen.

De bovenste helft van de grafsteen draagt het wapenschild der Waesberghe's, bekroond met de heraldische helm met acanthusbladeren en langs weerszijden een banderol met "Waesberghe". Onder dit wapenschild, in een bloemenguirlande en twee heraldische knopen, een ruitvormig schild met de gekoppelde gehalveerde schilden van Waesberghe rechts (!) en van den Eechaute (im santoir de guerelis) links.

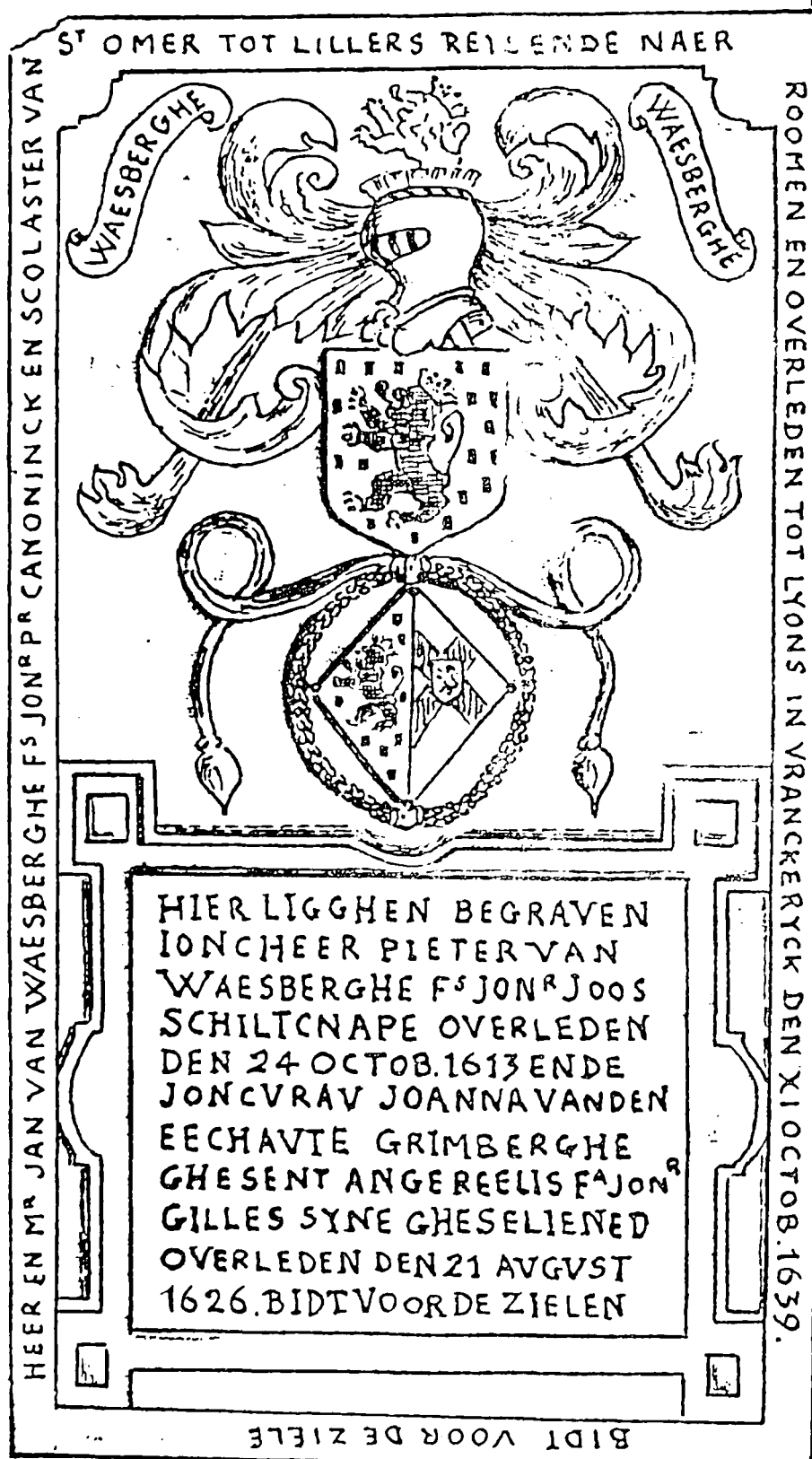
In 1640 werd nog een randschrift aangebracht, na het overlijden te Lyon, van Jan van Waesberghe.

Enkele van deze biografieën zullen u ongetwijfeld, **de L'Espinoy** doen bijtreden, waar hij schrijft: "Cette maison et Seigneurie a produit des sages et vaillans hommes, qui ont dédié leurs biens, sang et vie au service de leurs Princes" (o.c. p.282) ("Dit huis en heerlijkheid hebben wijze en dappere mannen voortgebracht, die hun goederen, hun bloed en hun leven aan hun Prinsen schonken").

DOCUMENTATIE

Verdere informatie over de familie van Waesberghe vindt men in:

1. Biographie nationale, T 27, col 25-26, art. v. Albert Van der Linden.
2. Ledeboer: Het geslacht van Waesberghe, bijdrage tot de Geschiedenis van de Boekdrukkunst en van de Boekhandel in Nederland.
(2de uitg., Den Haag - Utrecht, 1809)
3. Maurits Sabbe: Antwerpsche druckerije (Brussel, z.d., p. 109-113).
4. J.L.M. Eijgen: De invloed van Zuid-Nederland op Noord-Nederland
(Kon. VI. Academie, 1908).

Grafsteen in de St. Bartholomeuskerk
 te Geraardsbergen

(noordelijk transept)

5. Julien van Waesberghe: Les van Waesberghe
(Le Parchemin, XXIIe serie, n° 175, janv.-fevr. 1975, pp.13-15.
6. "De Eik", driemaandelijks tijdschrift voor familiegeschiedenis.
Eeklo, 1976, jg. 1, nr. 3.
van Waesberghe-nummer, artikel van Julien van Waesberghe.
7. Nederlands Biografisch woordenboek.

GILLIS VAN WAESBERGHE ca. 1600-1671

Werd geboren te Geraardsbergen als zoon van Pieter van Waesberghe ("sciltknapen", oGent) en Jeanne van den Eechoute-Grimberghe, gezegd sugherellis. (Zij was de dochter van Gillis, schepen en ontvanger van Geraardsbergen 1593-1601). Hij was dus de **jongere broer van kanunnik Jan van Waesberghe**, de eerste geschiedschrijver van Geraardsbergen.

Hij trad in dienst van het Spaanse bezettingsleger. Zo nam hij, in 1625 deel aan het beleg van Breda, als kapitein van een compagnie van 200 man, onder Spinola.

Hij huwde met jonkvrouw Oste van Calendries (J. Broeckaert: "Grafchriften uit Dendermonde" p. 38). Het jaar daarop werd hij schepen van Geraardsbergen, van 1628 tot 1634 eerste schepen, in 1636 opnieuw schepen, in 1642, 1647, 1648 burgemeester. (De Portemont, Recherches..., t. II, p. 45-47).

In 1650 wordt hij **Heer van Hundelgem**. Na het overlijden van zijn eerste vrouw, was hij in 1638 in het echt getreden met **Jeanne Rijm**, dame van **Hundelgem** (heerlijkheid gelegen op een vijftal kilometer noordwest van Zottegem en in het bezit gekomen van de Gentse patricieërsfamilie Rijm door het huwelijk van Gerard Rijm, Gents magistraat (1497-1570) met de rijke erfgename Barbara Claissone **de walebeke**).

Uit dit huwelijk had hij twee kinderen **Hyacinthe-Stanislas** (schildknaap, heer van Hundelgem) en Marie-Anne die zal huwen met jonkheer Lucius Cornelius Lancelotti.

Tussen 1650 en 1671 was hij nog een tiental jaren eerste schepen van Geraardsbergen (De Portemont: Recherches... t. II, p. 47-50). In 1650 werd hij lid van de Raad van Vlaanderen, als opvolger van jonkheer **Jan Frans Damman**, eerste schepen in 1649, zoon van Guillaume Damman (De Portemont, op cit. p.47)

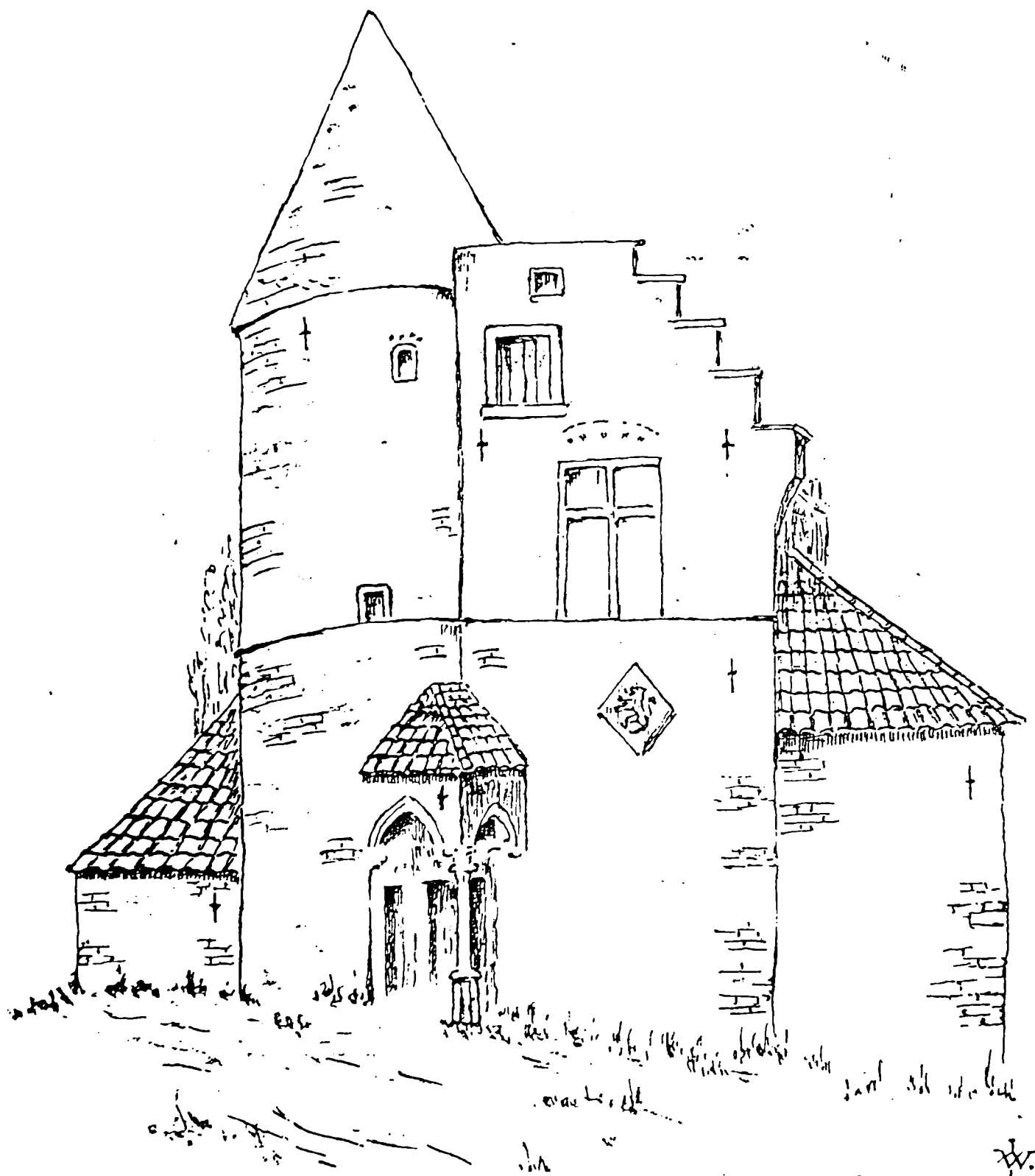
Gillis van Waesberghe was een diepgelovig man. Bij de stichting van het klooster der **Benediktinessen** te Geraardsbergen, in 1624, schonk hij vele kunstwerken aan de kerk en nam een deel van de kosten van de eredienst voor zijn rekening (M. De Meulemeester, "Histoire du monastère des Bénédictines de Hunneghem", Bruges 1912, p. 21-22, p.116, noot 2). In 1644, op 6 februari, organiseerde hij een plechtige processie die door hem aangekochte reliekwieën van St. Amandus overbracht van St. Bartolomeus naar het kerkje van Hunnegem (De Meulemeester op cit. p.117 en op cit. p. 199). Zijn dochter Aldegonde, uit zijn tweede huwelijk, was als 17-jarige in het klooster van Hunnegem getreden als zuster Benoite (A. Hoste: "De priorij Hunnegem", p.59,189) en overleed in het klooster op 28 augustus 1690.

Op het einde van de 17de eeuw (1690) werden de van Waesberghe's (Eustache van Waesberghe en echtgenote Isabelle de Grote) eigenaar van het "**kasteel Emmaüs**" een in **de eerste helft van de 16de eeuw** opgetrokken buitenverblijf, gelegen aan de toenmalige rand van de stad Gent.

In 1702 werd **Hyacinthe van Waesberghe** (gehuwd met Marie-Madeleine De Groote) eigenaar.

Het "**kasteeltje**" bestaat nu nog. Op 9 okt. 1948 werd het beschermd monument en op 25 maart 1975 werd het, na volledige restauratie (in 1972), geklasseerd monument.

De huidige eigenaar (1959) is de heer Paul **Cobbaert** - Donny, zoon van Eugène, industrieel (brouwerij Blandijnbronnen) (G. Van Severen: "Het Casteelken van Emmaüs" te

**Ruine van het Emmaüs-kasteeltje
of "hof van Waesberghe"**

gelegen te Gent op de Blandijnberg

**(schets van de binnenkoer-gevel
naar Van Lokeren.)**

Kantoor van Notaris
J.-Bernard MAETERLINCK
 Hubert Frère Orbanlaan 65
 te Gent
 Tel. 09-225.01.75
 Fax. 09-223.67.86

RECHT VAN HOGER BOD

Bij proces-verbaal van openbare verkoping van 5 mei 1994 opge-
 maakt door notaris J.-B. Maeterlinck werd bij samenvoeging toe-
 gewezen onder de opschortende
 voorwaarde van afwezigheid van
 hoger bod, mits de prijs van
 22.000.000 fr. bovenlasten en kos-
 ten: **14.05.1994**

Het EMMAÜSKASTEELTJE

met **BURGERHUIS**,

WOONHUIZEN

en **HANDELSHUIS**

te GENT

St.-Pietersnieuwstraat-

Hoveniersberg

KOOP 1: een historisch heren-
 huis genaamd "Kasteel Emmaüs"
 met **afhangen en tuin** te Gent,
 Hoveniersberg 3, gerangschikt als
 monument bij K.B. van 9-12-1964.
 Gek. Gent 5de afd., sectie E deel
 nr. 447/n/2, 450/f, 447/p/2. Opp.
 915 m2 98 dm2, te renoveren.

KOOP 2: twee woonhuizen met
 tuin te Gent, Hoveniersberg nr. 2
 en nr. 1, gek. Gent 5de afd., sectie
 E deel nr. 447/p/2 en 450/f, opp.
 209 m2 01 dm2.

KOOP 3: een magazijn met
 grond te Gent, Hoveniersberg
 nrs. 1a en 1b, gek. Gent 5de afd.,
 sectie E nr. 447/d/2 en 447/g/2 en
 deel van nr. 447/n/2, opp. 856 m2
 61 dm2.

KOOP 4: een burgerhuis en
 handelshuis uitgebaat als café te
 Gent, St.-Pietersnieuwstraat
 nrs. 99-101, gek. Gent 5de afd.,
 sectie E nrs. 446/g, 446/h, opp.
 225 m2.

Te bezichtigen: op maandag en
 woensdag van 18 tot 20 u. en op
 zat. van 9 tot 11 u. mits toegangs-
 bewijs te bekomen op het kantoor
 van de notaris.

Volgens art. 1592 van het G.W.
 heeft eenieder het recht binnen de
 15 dagen na de toewijzing een
 hoger bod te doen. Voor nadere
 inlichtingen zich wenden tot de
 notaris.

Gent, Toerisme in Oost-Vlaanderen, jg. 1959, p.123-
 125). Het kasteeltje ligt op de **hoveniersberg**,
 straatje dat vanaf de St. Pietersnieuwstraat (ter
 hoogte van nr. 95) afdaalt naar de Schelde. In de
 blinde muur, rechts van een klein portiek op ronde
 zuil, bevindt zich een ruitvormige steen met in reliëf
 het wapen der familie van Waesberghe, eigenaars
 van ca. 1700 tot ca. 1800. (Een gedetailleerde be-
 schrijving van het kasteeltje vindt men:

1o. in "Bouwen door de eeuwen heen in
 Vlaanderen" stad Gent, deel 4 nb - z.w. p.188-189.

2o. in "Inventaire archéologique de Gand",
 1902, p. 262: P. Bergmans: "Le petit chateau d'Em-
 maüs".

3o. in "Bulletin van de maatschappij voor
 Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent" deel VIII,
 1900, p. 276-291: "A propos du château d'Emmaüs"
 par G. Donny.

4o. in "Bull. My. Gesch. en Oudheidk. Gent,
 deel V, 1897; P. Bergmans, p.282.... Gilles van
 Waesberghe overleed te Geraardsbergen in 1671.

Opeenvolgende eigenaars van het Emmaüs-kas- teeltje.

In **1535** werden de kinderen van Gilles van den
 Houcke en Margareta Cops eigenaar van het kas-
 teeltje door erfenis van hun oom, priester Eloy van
 den Houcke.

In **1578** is de eigenaar Daniel De Shoppelaere,
 zoon van Filips, echtgenoot van Martha Borluut, we-
 duwe van Gerard Triest. Blijft eigenaar tot 1592.

In **1690** zijn Eustache van Waesberghe en Isabella
 De Groote eigenaar van een klein gedeelte van het
 landgoed het "hof van Waesberghe".

In **1702** wordt **Hyacinthe van Waesberghe**, heer
 van Hundelgem, gehuwd met Marie Madeleine De
 Groote, dochter van André, de nieuwe eigenaar.

1816, akte van 20 mei: Jean Hyacinthe van Waes-
 berghe, koopman te Overmere, verkoopt het domein
 aan Liévin François De Keyser, gehuwd met Marie
 Caroline Vermeeren.

In **1855** werd het kasteel Emmaüs met omliggende
 tuin verkocht aan F.M.L. Donny, (1822-1896 hoog-
 leraar universiteit Gent) industrieel en werd in 1898
 geërfd door de zonen E. en P. Donny.

(G. Donny: A propos du petit château d' Emmaüs,
 Bull. My. Gesch. en Oudhk. Gent, VIII, 8e , nr 1,
 1900, p. 276-291).

In 1677 schonken Marie-Anne, zijn dochter, weduwe
 L.C.Lancelotte, en **Hyacinthe**, zijn zoon, 400 gulden
 aan het O.L.V.Hospitaal alhier.

(De Vos: "Inventaris...." nr. 817; id. "Geschiedenis...." p/ 188.

In 1679 stonden zijn zoon en zijn dochter één bunder land af gelegen te Zandbergen, aan het Benedictinessenklooster van Hunnegem, in ruil voor het celebreren der jaargetijden voor hun ouders, Gilles van Waesberghe en Jeanne Françoise Rijn, en grootouders langs vaderszijde, Pieter van Waesberghe en Jeanne van Eechaute (De Meulemeester: "Le prieuré...." p. 194). De eigendom van die bunder land werd echter de zusters betwist door de heer van Zandbergen, **Jacques de Lalaing, gehuwd met Marie-Thérèse Rijn**, dochter van **Charles, baron van Bellem** (en familielid van Jeanne Fr. Rijn zodat de zusters zich moesten tevreden stellen met een kleine jaarlijkse rente (o.c. p.196)

JAN VAN WAESBERGHE ca. 1585-1639.

Pieter van Waesberghe (+1613) en Jeanne van den Eechaute Angherelles hadden drie kinderen:

Jan, de oudste, waarover het hier zal gaan.

Marie, die in het echt trad met Guido Laurein, schildknaap, zoon van Jérôme, kapitein van een compagnie infanterie, in dienst van de koning van Spanje, Filips IV. De overgrootvader van Guido Laurein, eveneens Jérôme geheten, was heer van watervliet, algemeen penningmeester der Staatsfinanciën, hofmeester van de koning van Spanje (en prins der Nederlanden) Filips I de Schone (1478-1506) (de L'Espinoy, o.c. p. 284)

Gilles, waarover in een afzonderlijk artikel gehandeld wordt.

Jan van Waesberghe werd te Geraardsbergen geboren rond 1585-1590. Hij deed zijn Latijnse studies in zijn geboortestad, in het **Stadscollege**, gevestigd in de gebouwen gelegen op de rechteroever van de Dender, nabij de eerste brug of fratersbrug. De school was door de "broeders van het gemene leven" of Hieronymieten rond 1425 gesticht en had een zeer goede faam. Voor 1600 verlieten de Hieronymieten de stad, bij gebrek aan broeders, "deficiente fratrum numero" (Gerardimontium) p.37), maar de stad nam de school over, in 1591, en stelde als scholaster de latinist **Joos Schollaert** aan (v. Fris, uittreksels uit de stadsrekeningen, nr. 490) die schoolhoofd bleef tot aan zijn dood in 1608 (ibid., nr. 535)

Jan van Waesberghe studeerde dan rechten en theologie, maar we weten niet met zekerheid aan welke universiteit. Het kan Leuven geweest zijn (de rust was immers in de Zuidelijke Nederlanden teruggekeerd); maar waarschijnlijker was het **Douai**, toen nog in de Spaanse Nederlanden gelegen, waar stadsgenoot Adriaan Van Rhode (Rhodius) tot 1598 rektor was en Adriaan Prieels tot 1576 professor in de beide rechten. Hauchinus was er hem als student voorafgegaan (en had het tot aartsbisschop van Mechelen gebracht) en Castellanus (Pieter van de Castele) in 1582 geboren, was er misschien zijn medestudent.

Na zijn priesterwijding werd hij tot **kanunnik** benoemd van de kollegiale kerk van St. Omer te Lillers, een tiental km ten westen van Béthune of 50 km ten westen van Douai. Dit is bijna een bewijs dat hij zijn hogere studies te Douai deed en er ook de priesterwijding ontving. Het kapittel duidde hem ook aan als **scholaster**, belast met het toezicht op het onderwijs door de scholen van Lillers verstrekt. Zijn vader, Pieter van Waesberghe was een amateur-historicus die enkele werken in handschrift naliet.

Ten volle besef dat hij een afstammeling was van een oud adellijk geslacht dat zijn oorsprong had op enkele kilometer van Geraardsbergen, dat hij ascendenten had op de schepenzetels van die stad en dat enkele van zijn rechtstreekse voorzaten op een heldhaftige manier hun land, hun stad of hun prins gediend hadden, moest hij zich ijverig en misschien met een vleugje ijdelheid aan de studie gewijd hebben van het verleden van de oude Denderstad. Het resultaat van zijn speurwerk in de stadsarchieven, in

familiepapieren, van zijn talrijke opzoekingen in de 16de eeuwse kronieken van de Guise, Meyerus, Marchantius, Miraens, Gramaye, Despars, Lindamis, Froissart, Comynes, de la Marche e.a., van zijn gesprekken met belezen tijd- en stadsgenoten, was de **eerste geschiedenis van Geraardsbergen**: "**Gerardimontium sive altera imperialis Flandriae metropolis ejusque Castellania**" (Geraardsbergen, of de tweede keizerlijke stad van Vlaanderen, en haar kastelnij).

Het boek, 250 pagina's, was gedrukt en uitgegeven door Jan van Meerbeke (Joannes Meerbecium) te Brussel, in 1627. Hij droeg zijn werk op aan Claude de Croy, graaf van Roeulx, hoogbaljuw van de Twee Steden en het Land van Aalst (1624-1633), en aan de stadsmagistraat van **1627**, waarvan hij met name noemt burgemeester Guillaume Damman, en de schepenen François Antoine de Gruutere, Adrien de Partz, Jan Prieels. In zijn inleiding eert hij de nagedachtenis van zijn verdienstelijke voorvaderen. Ongetwijfeld heeft hij dit werk met een gevoel van trots geschreven: hij verzuimt niet de nadruk te leggen op de werklust, de moed, de loyaleit... van de bevolking, somt zoveel mogelijk adellijke families op en gaat prat op een hele galerij beroemde mannen (waarbij hij beroemde naamgenoten niet vergeet, tenzij...) Hij speurt naar de oorsprong van Geraardsbergen (waarheid of legende), beschrijft de stad (zoals ze was en is), geeft een historische schets van keizerlijk Vlaanderen, analyseert het stadsbestuur; vervolgens verhaalt hij de geschiedenis van de stad tot ca. 1600, spendeert enkele lovende bladzijden aan het karakter van de Geraardsbergenaar, de patriciers-families en de beroemde mannen; als geestelijke vergeet hij de abdij van St. Adriaan niet, noch de andere kloosters en kerken (ook Beaupré en St. Martensbos); hij besluit met een korte geschiedenis van de baronieën van Boelare en Schorisse. Geschreven in allesbehalve klassiek Latijn, waarmee zelfs De Portemont en Fris moeite hadden (V. Fris, *Geschiedenis...*, p. 197, noot 3, en p. 453) was het zeker geen lektuur voor de doorsnee-intellektuel. Advokaat en gemeenteraadslid **Benoit Jouret** (1803-1855) voorzag dan ook in een behoefte met de (verkorte) Franse vertaling van "**Gerardimontium...**", die in 1840 verscheen bij J.A. Stocquart: "**Grammont, son origine en son histoire au moyen âge, d'après J. van Waesberghe, et autres écrivains**". (Een anastatische herdruk van dit werkje verscheen in 1984).

Auguste De Portemont (auteur van "*Recherches historiques sur la ville de Grammont*", Gand 1870) en Victor Fris (die een geschiedenis van Geraardsbergen in 1911 publiceerde) maakten dankbaar gebruik van van Waesberghe's pionierswerk, nadat Sanderus reeds in 1644 de tekst over Geraardsbergen in zijn "*Flandria Illustrata*" volledig uit "**Gerardimontium...**" had geput. Een anastatische herdruk van "**Gerardimontium...**" werd verzorgd door het Algemeen Rijksarchief, Ruisbroekstraat 2, 1000 Brussel, in 1995 (kostprijs 550 Bef.)

De ongeveer vijftigjarige van Waesberghe overleed, in niet meer te achterhalen omstandigheden te Lyon, waar hij logeerde tijdens een reis naar Rome, op 11 oktober 1639. In de rand van de grafsteen van zijn ouders werd dan volgende tekst bij gebeiteld: Heer ende Meester Jan van Waesberghe fs jonr pr, Canoninck en Scolaster van St. Omer tot Lillers, reysende naer Romen en overleden tot Lyons in Vranckerijck, den XI octob. 1639. Bidt voor de ziele.

Het titelblad van het boek:

Gerardi-
montium
sive
altera Imperialis
Flandriae metropolis
eiusque
castellania
auctore
Joanne van Waesberghe juris-
consulto Ecclesiae collegiate S. Audemari
Lilleriensis canonico atque scholasti
Bruxellae
apud Joannem Meerbecium
MDCXXVII

Opdracht

Per illustri Generosissimaeque equiti
Claudio de Croy
Comite du Roeulx
serenissimae
Hispaniorum infante
Isabellae
oeconomo regio
novandis
per
Flandriam
magistratibus
primo
mandatario, urbis
Gerardi-montanae
juxta Ac
Alostinsis praefecto de
Nec non nobilis, & circumspectis viris
Guilielmo Damman Consuli
Franc. Antthonio de Frutere
Adriano de Partz
Joanni Prieels IV Licenciato
Aecaetero Senatui populogne Gerardimontensi
Iannes van Waesberghe
Dedicat Consecratque

GERARDI MONTIVM

SIVE

ALTERA IMPERIALIS
FLANDRIÆ METROPOLIS

EIVSQVE

CASTELLANIA.

AUCTORE

IOANNE VAN WAESBERGHE IVRIS-
CONSULTO *Ecclesie Collegiatae S. Audomari*
Lilleriensis Canonico atque Scholasti

BRUXELLÆ

Apud IOANNEM MEERBECIVM.
M. DC. XXVII.